

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački
Homilija na blagdan bl. Alojzija Stepinca
Zagreb, Katedrala, 10. veljače 2015. godine.
Liturgijska čitanja: *Post 1,20 - 2,4a; Mk 7,1-13*

Preuzvišeni Apostolski nuncije u Hrvatskoj,
braćo biskupi, prezbiteri i đakoni, redovnici i redovnice,
dragi hodočasnici, predraga braćo i sestre u Kristu!

1. Pozdravljam sve vas ovdje okupljene na hodočašću u našu prvostolnicu. Gospodin nam je darovao milost da se i ove godine radujemo blagdanu blaženoga Alojzija Stepinca, slaveći euharistiju i slušajući Božju riječ.

Mi ovdje sabrani svojom vjerom i cijelim životom nalazimo se pred onim pitanjima na koja odgovor daju kršćanski sveti, a posebno mučenici. U svjedočanstvu blaženoga Alojzija postaje nam razumljiviji odnos između stalnoga i nestalnoga, vječnoga i vremenitoga, neprolaznoga i prolaznoga.

Tako nam Bog večeras po svojoj Riječi i kroz prizmu Blaženikova života daje jasnije vidjeti temeljna uporišta za naš život, a to su Božje zapovijedi te čovjekov odnos prema njima.

No odmah je potrebno reći da na tome počiva i razlog progonstava blaženoga Alojzija kao i uvjeravanja i ponuda kojima je bio cilj njegovo odstupanje od zastupanih Božjih načela. Zbog toga su od njega pokušali kupiti ono što ne smije biti na prodaju – čovjekovu savjest.

Koliko je samo puta naš Blaženik izravno ili neizravno upozoravao i potvrdio da su Božje zapovijedi nepromjenjive te da su iznad bilo koje ljudske uredbe.

Božje zapovijedi čovjeka trajno vraćaju u zajedništvo s Bogom i bližnjima. Udaljavajući se od Božjih zapovijedi čovjek oblikuje svoja pravila i odnose koji su daleko od biblijske istine. A ta istina govori da su svi ljudi stvoreni na Božju sliku i da imaju isto dostojanstvo. Ljudi koji nisu vođeni polazištima Božjih zapovijedi često se usude odbacivati druge, smatrati ih nevrijednima i podcjenjivati ih. Događalo se to tijekom povijesti čovječanstva, kako nekad tako i danas, po onome što papa Franjo naziva *kulturom odbacivanja*.

2. Kako bi jasnije predočio da ljudski propis može dovesti do kršenja Božje zapovijedi, Isus poseže za zapovijeđu o poštivanju roditelja, osobito o brizi za njih u starosti i potrebi. S jedne strane stavlja Božju zapovijed, a s druge strane ljudski zavjet, prinos, sveti dar, koji je također u sebi dobar. No, Isus opominje, da se u konkretnom slučaju radi o zloporabi te da su roditelji i briga za njih na višem stupnju.

Isus uvijek zapovijed ljubavi stavlja iznad bilo koje bogoštovne žrtve i prinosa. Tako ne dopušta zanemarivanje dužnosti prema roditeljima ni pod izgovorom da se nešto daje kao zavjet. Bog je objavio da ne želi biti čašćen nauštrb ljubavi prema bližnjima. Baš suprotno: ljubavlju prema bližnjima i on sam je ljubljen. To je zapovijed koja je u temelju svega kršćanskoga djelovanja, a ona se tiče ljudskoga srca.

Zato Isus prekora sugovornike služeći se riječima proroka Izaije: *Ovaj me narod usnama časti, a srce mu je daleko od mene* (usp. Iz 29,13). Težak je to prijekor i upozorenje, osobito nama kršćanima. Ujedno je to i utjeha, kada se pitamo što trebamo činiti u svom životu, jesmo li na ispravnom putu? Važno je da nam srce nije daleko od Boga. Kada srce oteža zbog sebičnosti, tada su teške i Božje zapovijedi.

Čovjek je u kušnji kad je u pitanju pouzdanje u Boga i održavanje Božjih zapovijedi. Umjesto pouzdanja u Boga čovjek razmišlja o većoj slobodi i o tome da od života čini što ga je volja. Kušnja je to koja Božje zapovijedi predstavlja nedostatnima za vlastitu sreću koju čovjek traži. Ali, istina je drukčija. Povijest čovječanstva pokazuje da je svaki pokušaj *oslobađanja* od Boga završio nekim oblikom robovanja.

Samo onaj koji ljubi, pronalazi smisao i ispunjenje. Samo čovjek koji ljubi pronalazi radost u odgovornosti, u služenju i u vjernosti. Čašćenje usnama, to jest bez srca, bez odluke da se potpuno pripada Bogu, uvijek će biti rana dvoičnosti koja nagrđuje vjerničku pobožnost, iskrivljuje sliku Božje blizine i njegova odraza u svijetu. Naime, Isusu je stalo da njegovi sugovornici uvide da se ne treba pročišćavati od onoga što čovjeka dodiruje izvana, nego od grijeha koji je u čovjeku.

3. Draga braćo i sestre, ako povežemo prve stranice Biblije koje govore o stvaranju svijeta, sa središtem o stvaranju čovjeka, i Evanđelje koje govori o Božjim zapovijedima i o pouzdanju u Boga, lako ćemo vidjeti kako je u to uklopljen lik blaženoga Alojzija. U svakom njegovu stavu, ocjeni, prijedlogu, savjetu i upozorenju u pozadini možemo vidjeti upućenost na Boga Stvoritelja i na čovjeka koji je njegovo stvorenje.

Blaženikova je vjernost do mučeništva proizišla iz svjetla vjere u Stvoritelja, zbog obrane čovjeka koji je stvoren na Božju sliku. Na oštro protivljenje nadbiskupa Stepinca naišli su zakoni, odredbe, riječi, ponašanja koji su iskrivljavali dostojanstvo ljudske osobe i čovjeka odmicali od Boga. Vidio je ne samo ona najgrublja kršenja pripadnosti čovjeka Bogu, kakva su se očitovala u rasnim i klasnim zakonima, nego i suptilna nastojanja u društvenim gibanjima koja su uvođila u nesreće pojedince, obitelji i narod.

Kako se u svjetlu večeras naviještene riječi ne sjetiti Blaženikove osude rasizma, 25. listopada 1942. godine. On je tada rekao: »Svi narodi i rase potječu od Boga. Stvarno postoji jedna rasa, a to je Božja rasa. Njezin rodni list nalazi se u knjizi Postanka, kad je Božja ruka iz gliba zemaljskoga sazdala prvoga čovjeka i udahnila mu životni duh (Post 2,7) [...] Pripadnici te rase mogu biti više ili niže kulture, mogu biti bijele ili crne boje, mogu biti odijeljeni oceanima, mogu živjeti na sjevernom ili južnom polu, ali bitno ostaju rasa, koja od Boga proizlazi i Bogu ima da služi prema normama naravnog i pozitivnog zakona Božjeg, zapisanog u srcima i dušama ljudi i objavljenoga po Sinu Božjem Isusu Kristu, vladaru svih naroda«.

4. Braćo i sestre, spomen na blaženoga Alojzija Stepinca govori o neustrašivom svjedoku čovječnosti i istine, vjernosti Crkvi, koji se sav pouzdao u Boga. Jednako tako s njegovim je svjedočanstvom povezan pokušaj drugih da se nepravda proglasi pravdom i politička manipulacija pravosuđem. Osuđeni nadbiskup Stepinac je do dana današnjega ostao živjeti kao primjer žrtve onih sudišta koja ne mare za činjenice, ni za dostojanstvo suđenja.

Njegova je osuda u novijoj hrvatskoj povijesti postala simbolom svega što je provodio jedan od totalitarizama, onaj komunistički, stvarajući privid pravednosti i demokracije. Teško je pomisliti da se napredak Domovine može očekivati sve dok ne postoji ravnoteža u zakonima koji sadrže jasne temeljne vrijednosti vodeći brigu o stvarnim životima ljudi; dok nema stabilnosti institucija koje ne djeluju po političkome ili ideološkome diktatu, nego teže k pravednosti, vođeni istinom; dok se ne štiti čestitost i ne poštuje savjest.

5. Život i smrt blaženoga Alojzija hrvatskom je narodu dobar pokazatelj za čime se u sadašnjosti ne smije ići, kao i to na što se u budućnosti ne smije oslanjati. Nažalost, i danas smo suočeni da se u našoj Domovini, unutar širih društvenih previranja, ne pazi na sve opasnosti koje mogu proizaći iz nedostatne brige oko donošenja i provođenja zakona.

Najbolji primjer za to je onaj splet događaja kojima svjedočimo posljednjih godina, a tiču se obitelji. Nije riječ tek o nekoj društvenoj skupini, nego se diraju sami temelji ljudske naravi i otajstva života. I što god se nesavjesno i neodgovorno poduzima ili propušta poduzeti – baš zato jer je u središtu svetinja života – ima posljedice na sav narod i društvo i tiče se baš svakoga dijela našega življenja. Premda može zvučati bolno, ali treba jasno reći da izgleda kao da se neki ne prestaju poigravati s budućnošću hrvatskoga naroda.

Kažem *ne prestaju*, jer iz sada već davne 1936. godine lako možemo čuti pitanja blaženoga Nadbiskupa: »Svakome poštenom čovjeku i prijatelju naroda nameće se onda i nehotice pitanje, kuda sve to vodi? Ako se na tako laku ruku razvrgavaju bračne zajednice, može li se onda govoriti o čestitom obiteljskom životu? Može li se govoriti o savjesnom odgoju mladeži? Može li se govoriti o sigurnosti građanskog poretka? Može li čovjek onda konačno biti siguran za svoj život i za svoju imovinu? Nije li to ravni put u rasulo, kao što govori prorok: *Dissipatione dissipabitur terra et direptione depraedabitur – Zemlja će biti opustošena i poharana!* Zakoni su Božji usko povezani među sobom, i raskineš li jedan, kidaju se i drugi, i onda se sve ruši kao i stroj, što prestaje raditi ako se izvadi ma samo i jedan kotač« (Stara Godina, 1936.).

6. Blaženi Alojzije oslonjen na istinu o ljudskoj pripadnosti Bogu i na poštivanje Božjih zapovijedi, izrekao je i snažne riječi koje – vjerujem – u današnjim okolnostima, premda smo od njihova izgovaranja udaljeni 75 godina, zvuče jednako snažno i istinito: »Jake i sretne Hrvatske nema bez jakih, fizički i moralno zdravih i zadovoljnih hrvatskih obitelji«. No, prije toga je rekao i ovo: »Želim da svima bude konačno jasno, da Hrvatskoj nema budućnosti, ako se cijela javnost, a specijalno naša banska vlast, svim silama i sredstvima, koja joj stoje na raspolaganju, ne odupre zločinima, koji pogađaju hrvatsku obitelj, makar se ti zločini vršili baš pod firmom znanosti ili socijalnih indikacija ili tobože zdravlja« (IV. Hrvatski socijalni tjedan, studeni 1940.).

Kardinal Stepinac ne ostavlja dvojbe o kojemu je zločinu riječ, obraćajući se liječnicima rekao je: »To je pitanje abortusa, koji je zauzeo toliki mah u našoj domovini, da pomalo dobiva karakter pravog narodnog samoubojstva« (10. siječnja 1940.). Tada je dobio pohvalu Zbora hrvatskih liječnika.

Mi pak danas ponavljamo Blaženikov vapaj i molimo za ustrajnost u borbi za slobodu savjesti liječnika. Pohvalno je što upravo oni, kao stručni ljudi koji poznaju narav medicinskih zahvata, ne slijede suprotne poticaje kojima medicinsko osoblje može opteretiti svoju savjest postupajući nerazumno.

Braćo i sestre, nadbiskup Stepinac je *svetac čistoće savjesti* i njega trebamo zazivati u kušnjama u kojima Boga želimo odijeliti od svakidašnjega življenja. Kršćanin nema dvostruka mjerila. Upravo to je i zahtjevno i radosno. Zahtjevno, jer nas suočava s našim grijesima, ali prije svega je radosno, jer znamo da je u svakom trenutku Bog po Isusu Kristu naš suputnik, pomoćnik i utjeha. Mi se po zagovoru Blaženika uzdamo u Božju pomoć i On nam pomaže.

7. Dragi vjernici, danas je 55. obljetnica smrti blaženoga Alojzija. Kao nadbiskupijska obitelj odlučili smo u toj obljetnici na osobit način živjeti duhovnu povezanost s našim Blaženikom. To ćemo očitovati i izvanjskim znakom njegove prisutnosti tako da ćemo s početkom korizmenoga vremena, polazeći iz naše prvostolnice, od župe do župe, nositi moćnik blaženoga Alojzija i okupljati se oko njega. Blaženikove će moći u svakoj župi biti barem jedan dan, počevši od ovogodišnje korizme do slavlja *Stepinčeva* iduće godine.

Na tu nas je odluku dodatno potaknulo lijepo iskustvo koje smo 2011. godine, u pripremi za pohod pape Benedikta XVI., živjeli s mladim vjernicima koji su nosili lik Majke Božje od Kamenitih vrata po župama Nadbiskupije, ili pak *Stepinčev križ* u korizmi 2012. godine po zagrebačkim župama.

To je ponajprije poziv na molitvu za zagovor, za snažniju vjeru, sigurniju nadu i gorljiviju ljubav u našim župnim zajednicama, ali to je i prigoda da pobliže upoznamo toga našeg svetog Pastira; da nam postane bližim i da u Njemu otkrivamo svjetlo i nadahnuće za svoj životni poziv, za svoje dvojbe i iskušenja. On će nas zbližiti i kao Crkvu zagrebačku kojoj prethodi početak Druge sinode.

Tog će dana svaka župa na svoj način izraziti čašćenje Blaženiku. Stoga je važno da se uključi cijela župa, sa svim svojim stvarnostima i inicijativama, s redovničkim i drugim zajednicama. Neka se nađe mjesta za obitelji, za one koji se pripremaju na brak, za prvopričesnike i krizmanike, za mladež, za članove župnih vijeća, za djelatnike Caritasa, za crkvene zborove, za udruge i pokrete.

8. Draga kršćanska braćo i sestre, ovako brojni sabrani smo u našoj prvostolnici. Osjećamo da nismo sami. Bog je s nama. On nas ljubi. On nas prihvaća i po svom nam milosrđu oprašta grijeha i propuste. On nam pomaže.

Ovdje smo u Stepinčevoj katedrali jer osjećamo zov Blaženikove privlačnosti i blizine. Riječi ne mogu obuhvatiti sve što se događa ovdje na Blaženikovu grobu. Koliko je dodir njegova lika, njegova groba, dodir sklopljenih ruku stvorio novih dodira milosti i vratio čovjeka na poštivanje Boga, na molitvu za oprostjenje i na put čistoće savjesti u ispovijedi; na obraćenje i dobra djela, na vjeru koja čovjeka povezuje s Bogom i bližnjima.

Ovdje smo u Stepinčevoj katedrali moleći ustrajno njegovu pomoć, kao i za njegovo proglašenje svetim. Njemu se utječemo i s njime molimo za našu djecu i mlade, za bračne parove i naše obitelji, za sve potrebne, progonjene i patnike, za naše hrvatske branitelje i za dragi nam hrvatski narod.

Blaženi Alojzije, vidiš nas okupljene oko sebe; poznaješ naše nakane koje pred Gospodina donosimo u tvome pouzdanju. Izmoli nam snagu u svim kušnjama; čuvaj sve nas, Crkvu i hrvatsku domovinu!

Amen.